

PHÁT HUY TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ “LẤY DÂN LÀM GỐC” TRONG SỰ NGHIỆP BẢO VỆ TỔ QUỐC VIỆT NAM XÃ HỘI CHỦ NGHĨA THỜI KỲ MỚI

TRẦN THỊ LAN HƯƠNG

Đại học Mỏ - Địa chất

Ngày nhận bài: 03/9/2025; Ngày phản biện, biên tập và sửa chữa: 22/9/2025; Ngày duyệt đăng: 09/10/2025

ABSTRACT

Based on the interpretation of the core content of this thought, the article clarifies the role of the people in consolidating the national defense, building a solid people's position and strengthening the strength of national unity. At the same time, the article proposes solutions to promote the role of the people, connecting the Party, the State and the people, contributing to building and defending the Fatherland in the context of international integration and new security challenges.

Keywords: Ho Chi Minh; People-based; People's hearts and minds; Protecting the Fatherland.

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng, các nước đều phải đối mặt với nhiều thách thức an ninh đan xen giữa truyền thống và phi truyền thống như xung đột lợi ích, cạnh tranh chiến lược, an ninh mạng, biến đổi khí hậu, dịch bệnh toàn cầu...Việt Nam cũng không phải là một ngoại lệ. Cuộc chiến rộng về quy mô, phức tạp về đối tượng và khó lường về mức độ này tiếp tục đòi hỏi một tinh thần thống nhất cao của toàn Đảng, toàn quân và toàn dân.

Trong đó, yêu cầu củng cố nền quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân, giữ vững “thế trận lòng dân” được xem là yếu tố then chốt bảo đảm sức mạnh bền vững của quốc gia, dân tộc. Cơ sở tư tưởng để giải quyết vấn đề này bắt nguồn từ tư tưởng Hồ Chí Minh về Nhân dân - chủ thể, mục tiêu và động lực của cách mạng; hạt nhân là nguyên lý “lấy Dân làm gốc”. Người khẳng định: dân là gốc của nước, mọi quyền lực đều thuộc về nhân dân; thực hành dân chủ phải gắn với “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”. Đây đã, đang và sẽ tiếp tục là kim chỉ nam cho mọi đường lối, chính sách bảo vệ Tổ quốc Việt Nam. Thực trạng còn tồn tại và thậm chí có gia tăng một số biểu hiện suy giảm niềm tin cục bộ, sự lan truyền thông tin sai lệch, tin xấu độc hại trên không gian mạng, cùng những khoảng trống trong cơ chế huy động và bảo vệ quyền làm chủ của nhân dân...trong bối cảnh hiện nay đặt ra yêu cầu có tính khách quan, đòi hỏi cần phải phát huy hơn nữa tư tưởng “lấy Dân làm gốc”, phát huy thành sức mạnh tinh thần, chính trị và xã hội trong bảo vệ Tổ quốc thời kỳ mới.

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, Nhân dân được xác định là “gốc của nước”, là lực lượng quyết định mọi thắng lợi của cách mạng và sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân, được nhân dân ủy thác và giám sát. Vì vậy, mọi chủ trương, đường lối, chính sách đều phải xuất phát từ lợi ích và nguyện vọng chính đáng của nhân dân, đồng thời hướng tới mục tiêu chăm lo đời sống vật chất, tinh thần cho nhân dân. Nhà nước phải thật sự là của dân, do dân và vì dân. Điều này không chỉ thể hiện ở việc bảo đảm quyền làm chủ của nhân dân mà còn gắn với việc phát huy vai trò, trách nhiệm và nghĩa vụ công dân. Cùng với đó là việc thiết lập kỷ luật, kỷ cương xã hội, bảo đảm sự hài hòa giữa quyền lợi và trách nhiệm, giữa lợi ích cá nhân và lợi ích cộng đồng, quốc gia. Cách thức hiện thực hóa tư tưởng “lấy Dân làm gốc” được Hồ Chí Minh xác định thông qua dân vận khéo - nghệ thuật vận động nhân dân bằng lý lẽ, tình cảm và hành động thiết thực. Cán bộ, đảng viên phải thực sự là “đầy tớ trung thành của nhân dân”, gương mẫu trong đạo đức, lối sống và công việc. Đồng thời, cần kiên quyết phòng, chống các căn bệnh quan liêu, tham nhũng, lãng phí - những yếu tố làm suy giảm niềm tin của nhân dân vào Đảng và Nhà nước.

Trong thời kỳ hội nhập sâu rộng và xuất hiện nhiều thách thức an ninh mới, tư tưởng “lấy Dân làm gốc” tiếp tục được phát huy và đạt nhiều kết quả quan trọng. “Thế trận lòng dân” đã được củng cố, gắn với nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân. Dân chủ cơ sở được mở rộng thông qua các kênh đối thoại, lấy ý kiến, phản biện xã hội; sức dân được huy động hiệu quả trong phòng

chống thiên tai, dịch bệnh, bảo vệ biên giới, biển đảo, giữ gìn an ninh mạng và trật tự xã hội. Tuy nhiên, vẫn còn những hạn chế nhất định. Một số nơi hoạt động dân vận còn mang tính hình thức, chưa thật sự lắng nghe và giải quyết thấu đáo mọi nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Cơ chế để người dân tham gia và giám sát còn thiếu đồng bộ, chưa thuận lợi. Năng lực truyền thông chính sách, phản bác thông tin xấu độc và đối thoại trực tiếp ở một số địa phương, đơn vị vẫn còn hạn chế, làm giảm hiệu quả huy động sức dân trong bảo vệ Tổ quốc.

Để phát huy tư tưởng “lấy Dân làm gốc” trong bảo vệ Tổ quốc thời kỳ mới, thời gian tới cần tiếp tục quán triệt và thực hiện tốt một số nội dung chủ yếu sau đây:

Thứ nhất, tiếp tục hoàn thiện thể chế, cơ chế thực thi quyền làm chủ của nhân dân

Việc cụ thể hóa đầy đủ quyền làm chủ của Nhân dân trong hệ thống pháp luật về quốc phòng, an ninh, an ninh mạng và chính quyền địa phương không chỉ là yêu cầu pháp lý mà còn là điều kiện tiên quyết để phát huy thực chất tư tưởng “lấy Dân làm gốc” của Hồ Chí Minh trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Khi quyền làm chủ được bảo đảm bằng các quy định pháp luật rõ ràng, minh bạch, người dân mới có cơ sở pháp lý để tham gia một cách chủ động, có trách nhiệm vào các hoạt động hoạch định, thực thi và giám sát chính sách liên quan đến bảo vệ chủ quyền, an ninh quốc gia. Các đạo luật và nghị định trong lĩnh vực này cần quy định cụ thể trách nhiệm của các cơ quan nhà nước trong việc tổ chức lấy ý kiến nhân dân, phản biện xã hội, cũng như công khai thông tin về các kế hoạch, dự án, ngân sách liên quan. Việc chuẩn hóa quy trình “dân biết - dân bàn - dân làm - dân kiểm tra - dân giám sát - dân thụ hưởng” là yêu cầu cấp thiết, bảo đảm sự tham gia của người dân không chỉ dừng ở hình thức, mà trở thành cơ chế vận hành hiệu quả trong mọi chương trình, dự án quốc phòng - an ninh.

Đặc biệt, đối với các địa bàn trọng yếu như biên giới, hải đảo, vùng sâu, vùng xa và những khu vực nhạy cảm về dân tộc, tôn giáo, cơ chế tham vấn, đối thoại và đồng thuận của hội đồng thực hiện thường xuyên, gắn với nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, củng cố quốc phòng, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Minh bạch hóa ngân sách quốc phòng và đầu tư công trong giới hạn phù hợp với yêu cầu bảo mật quốc gia cũng là giải pháp tăng cường niềm tin của nhân dân, hạn chế nguy cơ tham nhũng, lãng phí. Cùng với đó, phải có cơ chế bảo vệ người dân khi tham gia phản biện, tố giác các hành vi tiêu cực, sai phạm trong lĩnh vực quốc phòng - an ninh, tránh tình trạng e ngại, né tránh do lo ngại bị trả thù hoặc gây khó khăn trong đời sống. Khi quyền lợi và trách nhiệm của người dân được bảo đảm, niềm tin xã hội được củng cố, sức mạnh đoàn kết toàn dân sẽ được phát huy, tạo nền tảng chính trị - xã hội vững chắc, góp phần hiện thực hóa tư tưởng “lấy Dân làm gốc” trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc thời kỳ mới.

Thứ hai, chú trọng và tập trung mọi nguồn lực cho công tác xây dựng, củng cố “thế trận lòng dân” gắn liền với chuyển đổi số quốc gia

“Thế trận lòng dân” là nền tảng vững chắc của nền quốc phòng toàn dân, quyết định trực tiếp đến sức mạnh bảo vệ Tổ quốc. Trong bối cảnh chuyển đổi số, việc xây dựng các nền tảng số tương tác hai chiều giữa chính quyền và người dân trở thành một yêu cầu cấp bách nhằm nâng cao hiệu quả quản lý, điều hành và củng cố niềm tin xã hội. Các nền tảng này không chỉ đóng vai trò kênh tiếp nhận phản ánh, kiến nghị của nhân dân một cách nhanh chóng, mà còn là công cụ cảnh báo an ninh cộng đồng, giúp phát hiện sớm các nguy cơ tiềm ẩn về an ninh chính trị, trật tự xã hội, thiên tai hoặc các cuộc tấn công mạng. Thậm chí, việc tổ chức các đợt diễn tập số về an toàn thông tin, ứng phó khủng hoảng an ninh mạng sẽ góp phần nâng cao năng lực cảnh giác, phản ứng nhanh của người dân và chính quyền các cấp. Công tác truyền thông chiến lược đóng vai trò trọng yếu trong củng cố “thế trận lòng dân” trên không gian mạng. Việc phòng ngừa và đấu tranh với thông tin sai lệch, xuyên tạc, thù địch đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan quản lý nhà nước, lực lượng quốc phòng - an ninh và các cơ quan báo chí, truyền thông. Nội dung truyền thông cần chính xác, kịp thời, có sức thuyết phục cao, đồng thời tận dụng ưu thế của các nền tảng số để lan tỏa thông tin tích cực, định hướng dư luận xã hội một cách nhanh chóng và hiệu quả nhất.

Đây là yếu tố then chốt giúp người dân phân biệt thông tin thật - giả, củng cố niềm tin vào đường lối của Đảng và chính sách của Nhà nước. Bên cạnh đó, việc phổ cập kỹ năng công dân số và an ninh số cho thanh niên - lực lượng nòng cốt tại cơ sở là nhiệm vụ không thể thiếu. Việc trang bị kiến thức về bảo vệ dữ liệu cá nhân, nhận diện tin giả, phòng chống tội phạm công nghệ cao không chỉ giúp họ tự bảo vệ mình mà còn góp phần giữ vững an ninh xã hội từ cơ sở. Đồng thời, các đoàn thể, tổ chức tôn giáo, già làng, chức sắc, nhân sĩ trí thức và doanh nghiệp công nghệ cần được huy động mạnh mẽ để tham gia xây dựng không gian mạng an toàn, lành mạnh, góp phần hình thành sức mạnh cộng đồng trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Khi “thế trận lòng dân” được củng cố bằng nền tảng số hiện đại, cơ chế tương tác chặt chẽ và sự tham gia rộng rãi của các tầng lớp nhân dân, sự phối kết hợp của các cấp chính quyền, các tổ chức Đảng, Đoàn thể, Mặt trận Tổ quốc... quốc phòng toàn dân sẽ trở nên vững mạnh hơn, thích ứng linh hoạt với các thách thức an ninh phi truyền thống trong thời kỳ chuyển đổi số.

Thứ ba, tình giảm về số lượng và nâng cao về chất lượng đội ngũ cán bộ “trọng dân, gần dân, hiểu dân, học dân, có trách nhiệm với dân”

Cán bộ là cầu nối trực tiếp giữa Đảng, Nhà nước và Nhân dân, vì vậy phẩm chất đạo đức và năng lực của đội ngũ này quyết định hiệu quả quản lý xã hội, cũng như niềm tin của nhân dân đối với hệ thống chính trị. Trong bối cảnh mới, cần chuẩn hóa tiêu chí đạo đức công vụ, lấy sự liêm chính, tận tụy và tinh thần phục vụ làm thước đo cốt lõi. Kiên quyết đấu tranh chống quan liêu, tham nhũng và xử lý nghiêm những hành vi xâm hại quyền, lợi ích chính đáng của nhân dân là yêu cầu bắt buộc, nhằm đảm bảo tính minh bạch, công bằng và trách nhiệm trong thực thi công vụ. Đánh giá cán bộ không chỉ dừng lại ở năng lực chuyên môn hay thành tích công tác, mà còn phải dựa trên hiệu quả dân vận và mức độ hài lòng của nhân dân - những người trực tiếp chịu tác động từ các quyết định quản lý. Các chỉ số hài lòng có thể được đo lường thông qua khảo sát độc lập hoặc phản hồi trực tuyến, tạo cơ sở khách quan cho việc bổ nhiệm, khen thưởng hoặc điều chuyển cán bộ. Cơ chế luân chuyển cán bộ về cơ sở, đặc biệt là những địa bàn khó khăn không chỉ giúp cán bộ thấu hiểu thực tiễn cuộc sống của nhân dân, mà còn rèn luyện bản lĩnh chính trị, tinh thần trách nhiệm và ý thức phục vụ.

Đây cũng là cơ hội để cán bộ trưởng thành toàn diện, tránh xa bệnh hình thức, xa rời quần chúng. Ngoài ra, công tác bồi dưỡng kỹ năng mềm cho cán bộ cần được chú trọng, đặc biệt là kỹ năng truyền thông, đối thoại, xử lý khủng hoảng và ứng dụng công

nghệ số trong công tác dân vận. Việc sử dụng nền tảng số không chỉ giúp chính quyền lắng nghe, tiếp nhận phản hồi nhanh chóng, mà còn tạo ra môi trường tương tác hai chiều, minh bạch và hiện đại. Một đội ngũ cán bộ chuẩn mực, gần bó mật thiết với nhân dân sẽ góp phần xây dựng hệ thống chính trị vững mạnh, củng cố “thế trận lòng dân”, tạo nền tảng cho sự phát triển bền vững và bảo vệ vững chắc Tổ quốc trong mọi tình huống.

Thứ tư, mở rộng phạm vi, nâng cao hiệu quả của cơ chế giám sát chéo, phản biện xã hội của Nhân dân và Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể; huy động trí thức, doanh nghiệp, báo chí - truyền thông trong tạo sức mạnh đoàn kết, tổng hợp

Để bảo đảm việc thực thi các chính sách quốc phòng - an ninh minh bạch và hiệu quả, cần mở rộng kênh phản biện chính sách, thiết lập bảng chỉ số hài lòng của người dân và công khai kết quả thực thi ở từng địa phương. Thảo luận, nghiên cứu, đề xuất mở rộng phạm vi tiếp nhận, tạo cơ hội để người dân tham gia quản lý, giám sát mọi nguồn lực. Đồng thời, cần sớm đề xuất cơ chế tiếp nhận kín, bảo đảm nguồn dữ liệu và bảo vệ thông tin cá nhân cũng như tính mạng, tài sản người phản ánh, tố giác tiêu cực và thiết lập hệ thống tiếp nhận, xử lý tố cáo nhanh, minh bạch. Vai trò của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể phải được phát huy như là cầu nối quan trọng, thường xuyên giữa Nhân dân và Nhà nước trong công tác giám sát, phản biện xã hội. Báo chí và nền tảng số có vai trò chủ động định hướng dư luận, lan tỏa gương điển hình “dân vận khéo”, đồng thời kiên quyết đấu tranh, phản bác thông tin sai trái, thù địch. Ngoài ra, để các giải pháp phát huy giá trị lâu dài, cần xây dựng bộ chỉ số đánh giá mức độ tham gia của dân, chỉ số niềm tin, số vụ việc được giải quyết từ sớm, từ cơ sở, tỷ lệ giám sát tin giả và mức độ bảo đảm an ninh trật tự. Cơ chế kiểm tra, giám sát liên ngành phải được thực hiện nghiêm túc; đồng thời tiến hành tổng kết các mô hình tốt, nhân rộng theo vùng, lĩnh vực để bảo đảm tính bền vững và khả năng thích ứng với tình hình mới.

“Lấy Dân làm gốc” là giá trị cốt lõi, nền tảng bảo đảm sức mạnh chính trị - xã hội vững chắc cho sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Đây không chỉ là tư tưởng chỉ đạo xuyên suốt của Đảng và Nhà nước ta, mà còn là nguyên tắc chiến lược nhằm củng cố niềm tin, phát huy sức mạnh đoàn kết toàn dân, tạo “thế trận lòng dân” vững bền trong mọi tình huống. Để phát huy thực chất tư tưởng “Lấy dân làm gốc” trong thời kỳ mới, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp và sự phối kết hợp của nhiều bộ phận, ban ngành, nhân dân. Đây là nhiệm vụ vừa có tính cấp thiết vừa có tính chiến lược lâu dài như chính cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã từng nhấn mạnh: “Bên cạnh việc xác định chủ trương, đường lối đúng, bảo đảm vai trò lãnh đạo của Đảng, phải phát huy mạnh mẽ vai trò sáng tạo, sự ủng hộ và tham gia tích cực của nhân dân. Nhân dân tiếp nhận, ủng hộ và nhiệt tình tham gia thực hiện đường lối của Đảng vì thấy đường lối đó đáp ứng đúng yêu cầu, nguyện vọng của mình. Sức mạnh nhân dân là cội nguồn sâu xa của thắng lợi, của phát triển” [5]

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Hồ Chí Minh (2011), Hồ Chí Minh Toàn tập, Tập 5 (bài “Dân vận”, 1949), Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Tập I, II, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [3] Bộ Quốc phòng (2019), Sách trắng Quốc phòng Việt Nam 2019, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [4] Bộ Chính trị (2013), Nghị quyết số 28-NQ/TW về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, Hà Nội.
- [5] <https://www.moha.gov.vn/tin-noi-bat/bai-viet-cua-tong-bi-thu-nguyen-phu-trong-ve-con-duong-di-len-cnxh-46173.html>
- [6] Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2013), Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (sửa đổi năm 2013), Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.